

ZAKON O ZAŠTITI PRIJAVITELJA NEPRAVILNOSTI (NN 46/22)

Zagreb/Opatija
15. rujna 2022.

Primjena pravne stečevine Europske unije

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

- zakonodavstvo usklađeno s Direktivom (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i vijeća o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije L 305/17.
- Direktiva je stupila je na snagu 16. 12. 2019., a krajnji rok za prenošenje Direktive i usklađivanje zakonodavstva država članica bio je 17. 12. 2021. godine.
- Zakon je stupio na snagu 23.4.2022.

ŠTO JE CILJ ZAKONA O ZAŠTITI PRIJAVITELJA?

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i
kontekst reforme

- Učinkovita zaštita prijavitelja nepravilnosti
- Osiguravanje dostupnih i pouzdanih načina prijavljivanja nepravilnosti

PODRUČJE PRIMJENE ZAKONA

DIO I. PRILOG ZAKONA

- javna nabava
 - financijske usluge, proizvodi i tržišta te sprječavanje pranja novca
 - sigurnost i sukladnost proizvoda
-
- sigurnost prometa
 - zaštita okoliša
 - zaštita od zračenja i nuklearna sigurnost

PODRUČJE PRIMJENE ZAKONA

- sigurnost hrane i hrane za životinje, zdravlje i dobrobit životinja
 - javno zdravlje
 - zaštita potrošača
-
- zaštita privatnosti i osobnih podataka te sigurnost mrežnih i informacijskih sustava
 - nepravilnosti koje utječu na financijske interese Europske unije
 - nepravilnosti koje se odnose na unutarnje tržište
 - nepravilnosti koje se odnose na druge odredbe nacionalnog prava ako se takvim kršenjem ugrožava javni interes

**ZAKON O SUSTAVU
UNUTARNJIH KONTROLA
(NN 78/15 i 102/19)**

- uređuje sustav unutarnjih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske
- odgovornosti, odnose i nadležnosti u razvoju sustava unutarnjih kontrola i unutarnja revizije
- uspostavlja se radi osiguranja postupanja u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja

NEPRAVILNOST

ZOZPN

- radnje ili propusti koji su protupravni
- odnose se na područje primjene i propise navedene u članku 4. Zakona
- u suprotnosti su sa ciljem ili svrhom tih propis

ZSUK

- nepridržavanje ili pogrešna primjena zakona i drugih propisa koja proizlazi iz radnji ili propusta obveznika, koja ima ili bi mogla imati štetan utjecaj na proračunska sredstva, te je protivna etičkim načelima u javnom sektoru, (nepravilnost za koju nisu propisane prekršajne odredbe)
- nepravilnost koja ima obilježje prekršaja
- nepravilnost kod koje postoji sumnja na kazneno djelo

**ZAKON O SLUŽBENICIMA I
NAMJEŠTENICIMA U JLP(R)S
(NN 6/2008., 61/2011.,
4/2018., 96/2018., 112/201)**

**PRAVO NA ZAŠTITU SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA KOJI
PRIJAVI SUMNJU NA KORUPCIJU**

Obraćanje službenika i namještenika zbog opravdane sumnje na korupciju ili podnošenje prijave o toj sumnji odgovornim osobama ili nadležnim državnim tijelima ne predstavlja opravdan razlog za prestanak službe.

Službeniku i namješteniku jamči se zaštita anonimnosti ako nadležno državno tijelo ocijeni da se radi o težem obliku korupcije, zaštita od uskraćivanja ili ograničavanja prava utvrđenih ovom Zakonom te zaštita od bilo kojeg oblika zlostavljanja

ZAKON O LP(R)S

(NN 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 36/09., 125/08., 36/09., 150/11., 144/12., 123/17., 98/19., 144/20.)

ZAKON O REFERENDUMU I DRUGIM OBLICIMA OSOBNOG SUDJELOVANJA O OBAVLJANJU DRŽAVNE VLASTI I LP(R)S

(NN 33/96, 92/01, 44/06, 58/06, 69/07, 38/09, 100/16, 73/17)

Tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna su omogućiti građanima i pravnim osobama podnošenje predstavki i pritužbi na svoj rad kao i na rad njihovih upravnih tijela te na nepravilan odnos zaposlenih u tim tijelima kad im se obraćaju radi ostvarivanja svojih prava i interesa ili izvršavanja svojih građanskih dužnosti

Predstavka mora biti potpisana i na njoj mora biti navedeno ime i prezime građana koji je potpisuju i njihov osobni identifikacijski broj.

OBVEZE POSLODAVCA

Donošenje OPĆEG AKTA u roku od 2 mjeseca od dana stupanja na snagu Zakona
23.6.2022.

Imenovanje povjerljive osobe i zamjenika povjerljive osobe u roku od 3 mjeseca
od dana stupanja na snagu Zakona
23.7.2022.

Do donošenja općeg akta opći akti poslodavca doneseni na temelju zakona iz
2019. ostaju na snazi.

Do imenovanja povjerljive osobe i zamjenika, imenovane povjerljive osobe i
zamjenici nastavljaju obnašati svoje dužnosti

OBVEZNICI USPOSTAVE UNUTARNJEG PRIJAVLJIVANJA NEPRAVILNOSTI

Poslodavac koji zapošljava najmanje 50 radnika

Poslodavac koji je obuhvaćen primjeno akata iz dijela I. točke B. (financijske usluge, proizvodi i tržišta te sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma) neovisno o broju zaposlenih i dijela II. Priloga (financijske usluge, sigurnost prometa) - NOVO

Pravni subjekti u privatnom sektoru i trgovačka društva (tijela javne vlasti) koji imaju između 50 i 249 radnika mogu dijeliti resurse u pogledu primitaka prijava i vođenja postupka - NOVO

PREKRŠAJNE ODREDBE

Novčanom kaznom od 10.000 do 30.000 kaznit će se poslodavac :

- ako ne donese opći akt u propisanom roku
- ako opći akt na prikladan način ne učini dostupnim svim osobama u radnom okruženju, sa svim informacijama bitnim za podnošenje prijave
- ako ne uspostavi sustav za unutarnje prijavljivanje
- ako ne imenuje povjerljivu osobu i zamjenika u propisanom roku

....

Novčanom kaznom od 1.000 do 10,000 kuna kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi

TKO JE POSLODAVAC?

- ✓ tijelo javne vlasti, određeno odredbama zakona kojim se uređuje pravo na pristup informacijama
- ✓ fizička ili pravna osoba prema zakonu kojim se uređuju radni odnosi
- ✓ tijelo javne vlasti, fizička ili pravna osoba kod koje prijavitelj nepravilnosti obavlja profesionalne aktivnosti u radnom okruženju

**ZAKON O PRAVU NA
PRISTUP INFORMACIJAMA
(NN 25/2013., 85/2015.,
69/2022.)**

Tijela javne vlasti

**ZAKON O RADU
Poslodavac**

- ✓ tijela državne uprave
 - ✓ druga državna tijela,
 - ✓ jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
 - ✓ pravne osobe i druga tijela koja imaju javne ovlasti,
 - ✓ pravne osobe čiji je osnivač Republika Hrvatska ili JLS
 - ✓ pravne osobe koje obavljaju javnu službu
 - ✓ pravne osobe koje se temeljem posebnog propisa financiraju pretežito ili u cijelosti iz državnog proračuna ili iz proračuna JLS odnosno iz javnih sredstava (nameta, davanja, i sl.),
 - ✓ trgovačka društva u kojima Republika Hrvatska i jedinice JLS imaju zasebno ili zajedno većinsko vlasništvo
-
- ✓ fizička ili pravna osoba koja zapošljava radnika i za koju radnik u radnom odnosu obavlja određene poslove

ŠTO SE UREĐUJE OPĆIM AKTOM

- postupak unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti
- postupak imenovanja povjerljive osobe i njezina zamjenika

➡ Ostala pitanja uređena su Zakonom

Ogledni primjerci

[Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti - ogledni primjerak općeg akta - Udruga gradova \(udruga-gradova.hr\)](#)

Informator br. 6736 - 6737 ■ 20. i 27. 6. 2022

POSTUPAK UNUTARNJEG PRIJAVLJIVANJA

Način podnošenja prijave:

- a) u pisanom obliku
- b) zvučnim zapisom razgovora u trajnom i dostupnom obliku ili
- c) potpunim i točnim prijepisom razgovora koji izrađuju djelatnici koji su odgovorni za postupanje s prijavom.

Ako osoba zatraži sastanak s povjerljivom osobom u svrhu podnošenja prijave, povjerljiva osoba osigurava , uz suglasnost prijavitelja, vođenje potpune i točne evidencije sa sastanka u trajnom i dostupnom obliku.

Povjerljiva osoba ima pravo evidentirati sastanak:

- (a) zvučnim zapisom razgovora u trajnom i dostupnom obliku ili
- (b) točnim zapisnikom sa sastanka koji izrađuju djelatnici odgovorni za postupanje s prijavom

SADRŽAJ PRIJAVE

Podatak o prijavitelju - fizička osoba koja prijavljuje ili javno razotkriva nepravilnosti o kojima je saznala u svom radnom okruženju

Podatak o prijavljenom tijelu ili osobi

Informaciju o nepravilnosti

informacija, uključujući opravdane sumnje, o stvarnim ili mogućim nepravilnostima koje su se dogodile ili su vrlo izgledne u organizaciji u kojoj prijavitelj radi ili je radio ili neposredno treba ili je trebao započeti raditi ili u drugoj organizaciji s kojom je prijavitelj u kontaktu ili s kojom je bio u kontaktu u radnom okruženju, te o pokušajima prikrivanja takvih nepravilnosti

DA LI SE POSTUPA PO ANONIMNOJ PRIJAVI?

Članak 12. Zakona

(2) Osobe koje su anonimno prijavile ili javno razotkrile informacije o nepravilnostima, a koje ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ovoga članka i čiji je identitet naknadno utvrđen te trpe osvetu, imaju pravo na zaštitu neovisno o tome što su prijavu podnijele anonimno

PREKRŠAJNE ODREDBE

Novčanom kaznom od 3.000 do 30.000 kaznit će se fizička osoba koja prijavljuje ili javno razotkriva informacije za koje zna da su neistinite, osim ako se ne radi o kaznenom djelu (članak 12. stavak 1. Zakona)

ZAŠTITA PRIJAVITELJA I POVEZANE OSOBE

Zabranjeno je sprječavanje ili pokušaj sprječavanja prijavljivanja nepravilnosti.

Zabranjeno je pokretanje zlonamjernih postupaka protiv prijavitelja nepravilnosti, povezanih osoba te povjerljivih osoba i njezinih zamjenika
(novčana kazna od 30.000 do 50.000 kuna za prekršaj)

Poslodavac se ne smije osvećivati, pokušavati osvećivati ili prijetiti osvetom prijavitelju nepravilnosti, povezanim osobama te povjerljivoj osobi i njezinu zamjeniku – OSVETA

ZAŠTITA PRIJAVITELJA I POVEZANE OSOBE

Ako učine vjerojatnim da je prema njima počinjena ili pokušana osveta, ili im se prijetilo osvetom zbog zaprimanja prijave o nepravilnosti odnosno postupanja po zaprimljenoj prijavi imaju pravo na:

- zaštitu identiteta i povjerljivosti
- sudsku zaštitu
- primarnu besplatnu pravnu pomoć (Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, NN 143/13, 98/19) - NOVO
- emocionalnu podršku - NOVO
- drugu zaštitu predviđenu u postupcima propisanim Zakonom

OBRASCI

vanjsko prijavljivanje pučkoj pravobraniteljici

[Obrazac-za-prijavu-nepravilnosti-vanjsko-prijavljivanje-puckoj-pravobraniteljici.docx \(live.com\)](#)

o zaprimanju prijave i ishodu postupanja povjerljive osobe

[Obrazac-o-zaprimljenoj-prijavi-i-ishodu-postupanja-povjerljive-osobe-poslodavca.docx \(live.com\)](#)

POSTUPANJE POVJERLJIVE OSOBE

- Zaprimanje prijave i potvrda primitka u roku od 7 dana od dana primitka
- Bez odgode poduzimanje radnje za zaštitu prijavitelja
- Poduzimanje radnji radi ispitivanja nepravilnosti u pravilu u roku od 30 dana, ali ne duljem od 90 dana potvrde o primitku prijave, ako potvrda nije poslana prijavitelju, nakon proteka roka od 7 dana od dana podnošenja prijave
- Bez odgode prosljeđivanje prijave tijelima ovlaštenim za postupanje

POSTUPANJE OSOBE ZA NEPRAVILNOSTI (ZSUK)

- zaprima prijave o nepravilnostima od zaposlenika, građana ili anonimnih prijavitelja, odnosno kada nepravilnosti nisu utvrđene tijekom nadležnog postupanja državnih institucija, koje se odnose na rad jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima su imenovane
- procjenjuje osnovanost zaprimljenih prijava o nepravilnostima
- predlaže način postupanja
- priprema godišnje objedinjeno izvješće o nepravilnostima.

POVJERLJIVA OSOBA/OSOBA ZA NEPRAVILNOSTI

ZOZPN

Povjerljiva osoba - fizička osoba zaposlena kod poslodavca ili treća fizička osoba imenovana od strane poslodavca radi zaprimanja prijave nepravilnosti, komunikacije s prijaviteljem i vođenje postupka zaštite u vezi s prijavom prijavitelja

ZSUK

Osoba za nepravilnosti - zaprima prijave o nepravilnostima od zaposlenika, građana ili anonimnih prijavitelj

AKO JLP(R)S OBVEZNA IMATI POVJERLJIVU OSOBU SUKLADNO ZAKONU KOJIM JE UREĐENA PRIJAVA NEPRAVILNOSTI I ZAŠTITA PRIJAVITELJA NEPRAVILNOSTI, POVJERLJIVA OSOBA JE UJEDNO I OSOBA ZA NEPRAVILNOST (ali mora ispunjavati uvjete)

PRAVILNIK O POSTUPANJU I IZVJEŠTAVANJU O NEPRAVILNOSTIMA U UPRAVLJANJU SREDSTVIMA INSTITUCIJA U JAVNOM SEKTORU (NN 78/20)

Osobom za nepravilnosti imenuje se, u pravilu, zaposlenik koji ispunjava sljedeće uvjete:

završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij ekonomske ili pravne struke

najmanje tri godine radnog iskustva u struci

IMENOVANJE POVJERLJIVE OSOBE

Odluku o imenovanju donosi odgovorna osoba u pravnoj osobi na prijedlog:

- a) radničkog vijeća ili sindikalnog povjerenika
- b) najmanje 20% radnika zaposlenih kod poslodavca ako radničko vijeće i sindikalni povjerenik nisu ustanovljeni
- c) ako prijedloga nije dan po a) i b) imenuje se treća osoba - NOVO

*„povjerljive osobe su nam tijekom 2021. godine, na temelju obveze iz čl. 19. st. 2. t. 7. ZZPN-a, dostavile **48 obavijesti** o zaprimljenim prijavama nepravilnosti, od čega su se tri odnosile na nepravilnosti u državnim tijelima, jedna u tijelima JLP(R)S, sedam u tijelima s javnim ovlastima, četiri na pravne osobe koje obavljaju javnu službu, čak 21 na pravne osobe kojima je osnivač RH ili JLP(R)S te 12 na nepravilnosti kod poslodavaca u gospodarstvu i obrtu...*

...nužno povjerljive osobe educirati za postupanje sukladno ZZPN-u, na što ukazuje i okolnost da neke od njih i dalje provode ispitne postupke u slučajevima koji ne ulaze u primjenu ZZPN-a, postupajući po anonimnim prijavama, prijavama u kojima nepravilnosti nisu povezane s obavljanjem poslova kod poslodavca ili ne ugrožavaju javni interes, primjerice kod povrede dostojanstva radnika uznemiravanjem (mobingom) te povrede individualnih prava radnika, zaštita kojih je uređena ZOR-om.”

Iz izvješća Pučke pravobraniteljice za 2021.

[Izvješće pučke pravobraniteljice za 2021. \(ombudsman.hr\)](https://ombudsman.hr/),

„na potrebu edukacije povjerljivih osoba ukazuju i njihovi upiti pučkoj pravobraniteljici, tražeći tumačenja i savjete o načinu provedbe konkretnog postupka, pogrešno smatrajući da imamo ovlast nadzirati pravilnost njihovog postupanja i/ili pružati im savjetodavnu i drugu pomoć.

Sve navedeno upućuje na nedovoljno poznavanje zakonskog okvira i brojne nejasnoće u pogledu zakonskih obveza povjerljivih osoba i njihovih zamjenika...”

Iz izvješća Pučke pravobraniteljice za 2021.

[Izvješće pučke pravobraniteljice za 2021. \(ombudsman.hr\)](https://ombudsman.hr/izvjesce-pucke-pravobraniteljice-za-2021)

PRIJAVITI ILI NE PRIJAVITI ?



HVALA NA PAŽNJI

Helena Masarić, dipl.iur.,univ.spec.polit.

